

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/113/2022
Identifikačné číslo spisu:	8715210883
Dátum vydania rozhodnutia:	26.09.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Zlocha
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8715210883.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Trubanovej, PhD. a členov senátu JUDr. Jozefa Zlochu a JUDr. Viery Nevedelovej, v spore žalobcov 1/ J. K., nar. G., bývajúceho v Y, 2/ D. Y., nar. G., bývajúcej v Q, 3/ Q. B., nar. G., bývajúcej v V. a 4/ R. L., nar. G., bývajúcej v V, všetci právne zastúpení JUDr. Martinom Tomasom, advokátom, so sídlom v Poprade, Francisciho 3288, proti žalovanému TMDE s. r. o., s o sídlom v Prievdzi, G. Švéniho 10A, IČO: 47 892 005, právne zastúpenému JUDr. Mariánom Gelenekym, advokátom, s o sídlom v Starej Ľubovni, Garbiarska 20, o určenie vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 18C/40/2015, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 28. októbra 2021 sp. zn. 7Co/2/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalobcovia 1/, 2/, 3/ a 4/ majú voči žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Poprad (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 11. júla 2019 č. k. 18C/40/2015-244 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu, prvý v poradí“) žalobe vyhovel a určil, že do dedičstva po neb. J. K., rod. K., nar. XX. XX. XXXX a zomrelom dňa XX. XX. XXXX, naposledy bytom V, v 1/2 a po neb. Q. K., rod. R., nar. XX. XX. XXXX a zomrelej XX. XX. XXXX, naposledy bytom V, v 1/2 patrí spoluvlastnícky podiel k parcele KN-C č. 1181 o výmere 15 481 m² v kultúre orná pôda, zapísanej na liste vlastníctva č. XXXX pre obec a k. ú. L. vo veľkosti 6094/15481. Žalobcom 1/, 2/, 3/ a 4/ priznal náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 %.

1.1. Okresný súd rozsudok, prvý v poradí, založil na závere o existencii naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení; vznik vlastníckeho práva právnych predchodcov žalobcov mal preukázaný na základe Výmeru o vlastníctve pôdy č. 4304 v k. ú. L.; predložený výmer považoval za perfektnú verejnú listinu preukazujúcu vlastnícke právo prídelcu k pridelenej poľnohospodárskej pôde; stotožnil s a s vymedzením nehnuteľností na základe identifikácie a komasácie; zánik vlastníckeho práva právnych predchodcov žalobcov na základe vyznačenia poznámky „zriekol sa“ na Výmere preukázaný nebol; iba skutočnosť, že žalovaný nadobudol nehnuteľnosti v dobrej viere a ich aj užíval, nemôže byť na

neprospech žalobcov, aby sa domáhali svojich práv. Z uvedeného dôvodu okresný súd žalobe vyhovel.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného uznesením z 29. apríla 2020 č. k. 7Co/133/2019-319 (ďalej aj „zrušujúce uznesenie“) rozsudok okresného súdu, prvý v poradí, zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

2.1. Odvolací súd sa v bode 11. zrušujúceho uznesenia vyjadril k otázke zrieknutia sa pridelených nehnuteľností právnymi predchodcami žalobcov a uzavrel, že ani jeden z predložených listinných dôkazov neobsahuje priamy prejav vôle právnych predchodcov žalobcov o zrieknutí sa pridelených nehnuteľností; tvrdenie o zrieknutí sa pridelených nehnuteľností bolo tvrdením žalovaného, a preto táto strana sporu mala povinnosť toto svoje tvrdenie preukázať. Žalovaný si v tomto smere svoju dôkaznú povinnosť dostatočným spôsobom nesplnil.

2.2. Ak však žalovaný v priebehu konania poukazoval na to, že v čase nadobudnutia nehnuteľností od štátu zastúpeného Slovenským pozemkovým fondom nemohol ani pri vynaložení maximálnej obozretnosti a ostražitosti zistiť a mať vedomosť o tom, že by nadobúdané nehnuteľnosti mohli mať právne alebo iné vady, z odôvodnenia rozsudku okresného súdu, prvého v poradí, nemožno zistiť, ako sa s touto obranou súd prvej inštancie vysporiadal, čo spôsobuje jeho nepreskúmateľnosť pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov. Vydanie nepreskúmateľného rozhodnutia odvolací súd hodnotil ako nesprávny procesný postup, ktorým okresný súd znemožnil žalovanému, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, tento nedostatok nebolo možné v odvolacom konaní napraviť. Preto odvolací súd postupom podľa ustanovenia § 389 ods. 1 písm. b) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) rozsudok okresného súdu (prvý v poradí) zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

3. Okresný súd po vrátení veci na ďalšie konanie rozsudkom z 20. októbra 2020 č. k. 18C/40/2015-385 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu, druhý v poradí“) rozhodol tak, že výrokom I. určil, že do dedičstva po nebohom J. K., rod. K., nar. XX. XX. XXXX a zomrelom dňa XX. XX. XXXX, naposledy bytom V., v 1/2 a po nebohej Q. K., rod. R., nar. XX. XX. XXXX a zomrelej XX. XX. XXXX, naposledy bytom V., v 1/2 patrí spoluvlastnícky podiel k parcele KN-C č. 1181 o výmere 15 481 m² v kultúre orná pôda, zapísanej na liste vlastníctva č. XXXX pre obec a k. ú. L. vo veľkosti 6094/15481. Druhou výrokovou vetou okresný súd priznal žalobcom 1/, 2/, 3/ a 4/ náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 %.

3.1. Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu (druhého v poradí) vyplýva, že konal o žalobe žalobcov, ktorou žiadali, aby súd určil, že do dedičstva po nebohom J. K. v jednej polovici a po nebohej Q. K. v jednej polovici patria nehnuteľnosti - parcela KN-E č. 2452/1 o výmere 1717 m² - orná pôda, parcela KN-E č. 2453/1 o výmere 1944 m² - orná pôda, parcela KN-E č. 2461 o výmere 1256 m², orná pôda a parcela KN - C č. 2462 o výmere 1177 m² - orná pôda, nachádzajúce sa v k. ú. L. zapísaných na LV č. XXXX obec L.. Žalobcovia argumentovali, že ich právnym predchodcom boli Výmerom o vlastníctve pôdy č. 4304 z 25. 02. 1949 (ďalej aj „Výmer“ alebo „Výmer o vlastníctve pôdy“) na základe nariadenia č. 104/1945 Sb. n. SNR pridelené nehnuteľnosti o celkovej výmere 1 kj 120 šs, ktoré boli v prídelovom pláne označené ako parcela č. 2452/1, roľa o výmere 488 šs, parcela č. 2453/1, roľa o výmere 546 šs, parcela č. 2461, roľa o výmere 347 šs, parcela č. 2462, roľa o výmere 339 šs v k. ú. L.. Právni predchodcovia žalobcov vlastnícke právo nadobudli dňom odovzdania pridelených nehnuteľností do držby a na týchto nehnuteľnostiach riadne hospodárili. Ku dňu 13. 07. 2007 bola vyhotovená identifikácia parciel; na Okresnom úrade Y. - katastrálny odbor bola 01. 04. 2015 daná žiadosť o zápis Výmeru o vlastníctve pôdy do katastra nehnuteľností. Tejto žiadosti nebolo vyhovené z dôvodu, že uvedené pozemky sú zapísané vo vlastníctve inej osoby. V priebehu konania žalobcovia navrhli, a okresný súd pripustil uznesením č. k. 18C/40/2015-125 z 19. marca 2018, zmenu žaloby v nasledovnom znení: „súd určuje, že do dedičstva po nebohom J. K., rodenom K., narodenom XX. XX. XXXX a zomrelom XX. XX. XXXX, naposledy bytom V., v jednej polovici a po nebohej Q. K., rodenej R., rodenej XX. XX. XXXX a zomrelej XX. XX. XXXX, naposledy bytom V., v jednej polovici patrí spoluvlastnícky podiel k parcele KN-C č. 1181 o výmere 15 481 m² v kultúre orná pôda, zapísané na liste vlastníctva č. XXXX pre obec a k. ú. L. vo veľkosti 6094/15481“.

3.2. Žalobcovia žalobu skutkovo opreli o skutočnosť, že ich právní predchodcovia mali na základe nariadenia č. 104/1945 Sb. n. SNR Výmerom č. 4304 z 25. 02. 1949 pridelené nehnuteľnosti, tieto nehnuteľnosti im neboli odňaté, respektíve skonfiškované. Právni predchodcovia žalobcov sa

pridelených pozemkov nezriekli; iba skutočnosť, že na Výmere o vlastníctve pôdy je napísané „zriekol sa“ bez podpisu neznamená, že tento záznam svedčí o právnom úkone, ktorý by napísali právni predchodcovia. Právni predchodcovia žalobcov tak vlastníctvo k prideleným nehnuteľnostiam nestratili, štát nemohol ako nevlastník tieto nehnuteľnosti odovzdať ako náhradu za reštitúciu. Žalovaný so žalobou nesúhlasil. Tvrdil, že oprávnená osoba - J. X. si uplatnil nárok na vydanie nehnuteľností a jeho závetní dedičia - R. Y. a L. N. získali náhradu vo výmere 10 091 m² na základe rozhodnutia č. j. 793/92 z 18. 02. 1982 a rozhodnutia č. 2012/476/313 - RV z 30. 01. 2012. Oprávnené osoby následne 21. 10. 2014 podpísali so Slovenským pozemkovým fondom dohodu uzavretú v zmysle § 16 ods. 5 zákona č. 229/1991 Zb.; s oprávnenými osobami bola uzavretá zmluva o prevode nároku a žalovaný uzavrel so Slovenským pozemkovým fondom dňa 12. 12. 2014 zmluvu o bezodplatnom prevode vlastníckeho práva. Žalovaný tvrdil, že vlastnícke právo nadobudol zákonným spôsobom, že právni predchodcovia žalobcov sa zriekli pridelených pozemkov, o čom svedčí aj zápis na Výmere vydanom Povereníctvom poľnohospodárstva a pozemkovej reformy dňa 25. 02. 1949 uloženom v Štátnom archíve v Prešove. Štát tak síce prideliť predmetné pozemky právnym predchodcom žalobcov, tí sa uvedených pozemkov vzdali a stratili právo k predmetným nehnuteľnostiam a nadobudol ich štát. Žalovaný taktiež poukázal na princíp dobrej viery chrániaci účastníkov súkromného vzťahu; tento princíp je kľúčovým prejavom princípu právnej istoty odvíjajúceho sa od princípu právneho štátu. Poukázal na závery vyplývajúce z nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS/549/2015. Tvrdil, že žalobcovia boli nedbalými vlastníckmi; nepreukázali, že by sa ich právni predchodcovia do roku 2007 domáhali vydania nehnuteľností.

3.3. Okresný súd vychádzal zo zisteného skutkového stavu, z ktorého vyplýva, že právni predchodcovia žalobcov na základe Výmeru o vlastníctve pôdy č. 4304 z 25. 02. 1949 vydaného Povereníctvom pôdohospodárstva a pozemkovej reformy podľa § 1 ods. 1 nariadenia č. 104/1946 Sb. n. SNR nadobudli do vlastníctva v k. ú. L. parcelu č. 2452/1, o výmere 488 šs, parcelu č. 2453/1, roľa o výmere 546 šs, parcelu č. 2461, roľa o výmere 347 šs a parcelu č. 2462, roľa o výmere 339 šs. Rozhodnutím Obvodného pozemkového úradu Y. z 30. 01. 2012 č. j. 2012/476/313 - RV oprávnené osoby D. Y., rod. N. a L. N. nadobudli náhradu za nehnuteľnosti a zmluvou č. H. z 12. 12. 2014 tieto nehnuteľnosti nadobudol žalovaný. Rozhodnutím Okresného úradu Y. k. OÚ-PP-PLO2018/000528-274-UE z 12. 01. 2018 boli parcely č. E-KN 2452/1, 2453/1, 2461, 2462 o výmere 6092 m² zlúčené do parcely č. 1181 v podiele 6094/15481.

3.4. Okresný súd mal za to, že žalobcovia osvedčili existenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení; rozhodnutie súdu bude podkladom v konaní o dedičstve a na uskutočnenie zmeny zápisu vlastníckych práv v katastri nehnuteľností. Žalobcovia sa iným spôsobom nemôžu domáhať dosiahnutia nápravy. Predmetom konania boli nehnuteľnosti ako ich definovali žalobcovia na základe identifikácie, a neskôr komasácie. Právni predchodcovia žalobcov vlastníctvo k nehnuteľnostiam nadobudli na základe Výmeru o vlastníctve pôdy č. 4304 v k. ú. L.; v danom prípade ide o perfektnú verejnú listinu dokazujúcu vlastnícke právo prídelcov k pridelenej poľnohospodárskej pôde; listina (Výmer) bola opatrená podpisom povereníka. Ak žalovaný namietal, že prídelcovia „sa zriekli“ pridelených nehnuteľností, tieto skutočnosti neboli preukázané, nebol preukázaný prejav vôle právnych predchodcov na uskutočnenie takéhoto úkonu, aj keď existovali dva originály Výmeru o vlastníctve pôdy. Právni predchodcovia užívali nehnuteľnosť, svojho práva sa domáhali od roku 2007. Z prejavov vôle prídelcov nebol zrejmý úmysel darovať nehnuteľnosť štátu, vlastníctvo zostalo zachované a prejav vôle nemal predpísanú písomnú formu, z ktorej by bol zrejmý prejav vôle smerujúci k vzdaniu sa vlastníctva k nehnuteľnostiam. Nebolo preukázané, že by žalovaný o nadobudnutie nehnuteľností uskutočňoval na nehnuteľnostiach úkony ako vlastník. Žalobcovia neporušili zákon, domáhali sa v súlade so svojimi možnosťami a schopnosťami svojich práv už v minulosti. Okresný súd ustálil, že nemožno vyvyšovať dobromyseľného vlastníka, teda žalovaného, nad právom žalobcov a nemožno považovať žalobcov za nedbalých vlastníkov, pretože podľa svojich možností a schopností si uplatňovali svoje práva skôr. Žalovaný by v prípade rozhodnutia súdu nebol nijako ukrátený, lebo sa mohol domáhať od nadobúdateľa náhradných pozemkov; mohlo by prichádzať do úvahy, že by mu boli pridelené aj iné nehnuteľnosti. Okresný súd tak s poukazom na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/223/2016 a 5MCdo/12/2011, vychádzajúc z princípu spravodlivosti a právnej istoty a v súlade so zásadou ius ex iniuria non orfitur (právo nevzniká z bezprávia) žalobe v celosti vyhovel. Náhradu trov konania priznal žalobcom ako v plnom rozsahu úspešnej strane sporu.

4. Krajský súd v Prešove na odvolanie žalovaného rozsudkom z 28. októbra 2021 č. k. 7Co/2/2021-430 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“) rozsudok okresného súdu potvrdil a žalobcom 1/, 2/, 3/ a 4/ priznal náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanému v rozsahu 100 %.

4.1. Odvolací súd vec prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania a konštatoval, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné. Mal za to, že okresný súd v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností vyvodil správny záver. Odvolací súd uviedol, že si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, na ktoré v celom rozsahu odkázal. Náležitým spôsobom bolo zistené, že právni predchodcovia žalobcov nadobudli vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti na základe Výmeru o vlastníctve pôdy z 25. 02. 1949; uvedená skutočnosť medzi stranami sporu sporná nebola. Sporným v konaní ostalo to, či sa právni predchodcovia žalobcov takto pridelených nehnuteľností zriekli alebo nie. Tvrdenie o zrieknutí sa pridelených nehnuteľností bolo tvrdením žalovaného, a preto tento účastník mal povinnosť toto svoje tvrdenie preukázať.

4.2. Pokiaľ žalovaný preukazoval svoje tvrdenie o zrieknutí sa prídelu listinnými dôkazmi, ani odvolací súd z predložených listín nevyvodil priamy prejav vôle právnych predchodcov žalobcov o zrieknutí sa pridelených nehnuteľností. Za takýto dôkaz nemožno považovať rukou napísanú poznámku „zriekol sa“ vo Výmere o vlastníctve pôdy a „celej pôdy sa zriekol v októbri 1949“ vo výkaze nehnuteľností skonfiškovaných a pridelených podľa nariadenia č. 104/1945 Sb. n. SNR. K uvedenému odvolací súd uviedol, že v októbri 1949 už prebiehal proces kolektivizácie; z historických súvislostí je zrejmé, že tento proces neprebíhal v súlade so zásadami platnými v demokratickej spoločnosti. Bolo tak nevyhnutné dôsledne vyžadovať zo strany žalovaného jednoznačné preukázanie vôle právnych predchodcov žalobcov zrieknuť sa, respektíve vzdať sa pridelených nehnuteľností. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že takýto jednoznačný dôkaz zo strany žalovaného v konaní predložený nebol. Pokiaľ žalovaný poukazoval na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 549/2015 a naň nadväzujúce ďalšie nálezy vo veciach sp. zn. I. ÚS 151/2016 a sp. zn. I. ÚS 460/2017, v týchto ústavných súd poukázal na skutočnosť, podľa ktorej ochrana dobrej viery chrániacej účastníkov súkromnoprávných vzťahov je jedným z kľúčových prejavov princípu dôvery a právnej istoty odvíjajúceho sa od princípu právneho štátu. Táto ochrana môže vylúčiť ochranu vlastníckeho práva pôvodného vlastníka. Poskytnutie prednosti jednej z obidvoch požiadaviek však musí byť za starostlivého skúmania individuálnych okolností každého prípadu a s náležitým a prísny hodnotením dobrej viery nadobúdateľa vlastníckeho práva. Aplikujúc uvedené závery na prejednávanú vec odvolací súd konštatoval, že žalobcov za nedbalých vlastníkov označiť nemožno. Uvedené vyvodil zo skutočnosti, že žiadosťou z 26. 02. 2007 bol Katastrálny úrad v Y., Správa katastra Y. požiadaný o zápis do listu vlastníctva, okrem iného, aj vo vzťahu k nehnuteľnostiam nadobudnutým právnymi predchodcami žalobcov na základe Výmeru z 25. 02. 1949. Správa katastra Y. na základe žiadosti o identifikáciu parciel požadovanú identifikáciu vyhotovila. Listinu však podaním z 10. 05. 2011 vrátila z dôvodu, že túto nie je možné zapísať do katastra nehnuteľností z dôvodu, lebo vo výzve z 12. 11. 2007 vytýkané nedostatky podanej žiadosti odstránené neboli. Správa katastra Y. upozornila, že listinu je možné opätovne podať na zápis do katastra nehnuteľností a to Výmer o vlastníctve pôdy, identifikáciu parciel, identifikačné údaje vlastníkov a súhlas Slovenského pozemkového fondu so zápisom listiny. Slovenský pozemkový fond bol následne požiadaný dňa 31. 05. 2011 o súhlas so zápisom listiny do katastra nehnuteľností. Ďalšou žiadosťou z 01. 04. 2015 bol Okresný úrad Y., katastrálny odbor požiadaný o zápis do katastra nehnuteľností, pričom dňa 29. 05. 2015 Okresný úrad Y. oznámil, že listinu nie je možné zapísať do katastra nehnuteľností na základe Výmeru o vlastníctve pôdy dňa 25. 02. 1949, nakoľko pozemky uvádzané v listine sú zapísané vo vlastníctve inej právnickej osoby.

4.3. Na základe uvedeného odvolací súd ustálil, že žalobcovia sa dlhodobo snažili dosiahnuť zápis Výmeru o vlastníctve pôdy do katastra nehnuteľností, avšak neúspešne. Po nadobudnutí vlastníckeho práva žalovaným zmluvou o bezodplatnom prevode vlastníctva k pozemkom uzatvorenou so Slovenským pozemkovým fondom dňa 12. 12. 2014 žalobcovia nemali inú možnosť, ako domáhať sa ochrany vlastníckeho práva formou podanej žaloby. Žalobu podali do jedného roka po nadobudnutí vlastníckeho práva žalovaným. Krátkodobá, niekoľko mesiacov trvajúca držba, i keď oprávnená, nemôže vyvážiť dlhodobú existenciu vlastníckeho práva na strane žalobcov, respektíve ich právnych predchodcov, trvajúcu od roku 1949. Platí to najmä v prípade, ak žalobcovia už niekoľko rokov pred nadobudnutím vlastníckeho práva žalovaným realizovali kroky smerujúce k zápisu Výmeru o vlastníctve pôdy z 25. 02. 1949 do katastra nehnuteľností.

4.4. Odvolací súd z dôvodov vyššie uvedených postupom podľa ustanovenia § 387 CSP rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil; v odvolacom konaní úspešným žalobcom priznal náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť odvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP s tým, že navrhol, aby dovolací súd rozsudok krajského súdu z 28. 10. 2021 č. k. 7Co/2/2021-430 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie; žiadal, aby mu najvyšší súd priznal náhradu trov dovolacieho konania.

5.1. Vyjadril názor, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci v zmysle ustanovenia § 432 ods. 1 CSP. Dovolateľ poukázal na skutočnosť, že Okresný súd Poprad rozsudkom z 11. 07. 2019 č. k. 18C/40/2015-244 žalobe vyhovel. Krajský súd v Prešove konajúc o odvolaní žalovaného uznesením sp. zn. 7Co/133/2019 z 29. 04. 2020 rozsudok súdu prvej inštancie (prvý v poradí) zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Dovolateľ poukázal na závery vyplývajúce zo zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu, keď tento poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 16. 03. 2016 sp. zn. I. ÚS 549/2015; dovolateľ zdôraznil, že obdobnou problematikou sa zaoberal aj Ústavný súd Českej republiky v náleze sp. zn. III. ÚS 247/2014 z 28. 01. 2016 a v náleze sp. zn. I. ÚS 460/2017 z 20. 12. 2017. Taktiež poukázal na závery vyplývajúce z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 151/2016 z 03. 05. 2017. Odvolací súd v zrušujúcom uznesení v odôvodnení uviedol, ako má súd prvej inštancie vo veci ďalej postupovať, pričom úlohou súdu prvej inštancie malo byť opätovne posúdiť dôvodnosť uplatnenej žaloby, vyhodnotiť dva protikladne pôsobiace princípy, a to princíp ochrany dobrej viery žalovaného ako ďalšieho nadobúdateľa nehnuteľností a princíp ochrany vlastníckeho práva pôvodných vlastníkov; okresný súd mal rozhodnúť tak, aby štruktúra odôvodnenia rozhodnutia zodpovedala zásadám vyplývajúcim z ustanovenia § 220 ods. 2 CSP. Súd prvej inštancie sa usmernením odvolacieho súdu dostatočne nezaoberal, dôkladné doplnenie dokazovania nevykonal, žalobe vyhovel s obdobnou argumentáciou ako v pôvodnom rozsudku (prvom v poradí). Okresný súd uzavrel, že nemožno vyvyšovať dobromyseľnosť vlastníka nad právo žalobcov a nemožno považovať žalobcov za nedbalých vlastníkov, pretože podľa svojich možností a schopností si uplatňovali svoje práva. Žalobcovia tak nemali inú možnosť, ako sa žalobou domáhať svojich práv. Okresný súd rozhodnutie založil aj na konštatovaní o nadobudnutí vlastníctva právnych predchodcov žalobcov k sporným nehnuteľnostiam na základe Výmeru o vlastníctve pôdy č. 4304. Skutočnosť, ktorú namietal žalovaný, a teda, že na Výmere je uvedená poznámka „zriekol sa“ vyhodnotil tak, že zrieknutie sa prídely nebolo preukázané, nakoľko nebol preukázaný prejav vôle právnych predchodcov na uskutočnenie takéhoto úkonu.

5.2. Dovolateľ tvrdil, že Krajský súd v Prešove v napadnutom rozhodnutí, na rozdiel od svojho predchádzajúceho názoru uvedenom v zrušujúcom rozhodnutí, dospel na základe tých istých dôkazov k opačnému názoru, že žalobcov nie je možno považovať za nedbalých vlastníkov. Malo to byť práve z dôvodu, že títo dňa 26. 02. 2007 podali žiadosť o zápis na list vlastníctva na základe Výmeru z 25. 02. 1949; žiadali identifikáciu parciel dňom 16. 05. 2007; identifikácia bola vyhotovená dňa 10. 05. 2011 a napokon 01. 04. 2015 bol Okresný úrad Y., katastrálny odbor, požiadaný o zápis do katastra nehnuteľností (na základe Výmeru). Z uvedeného odvolací súd vyvodil, že žalobcovia sa dlhodobo, od roku 2007 snažili dosiahnuť zápis Výmeru o vlastníctve pôdy z 25. 02. 1949 do katastra nehnuteľností; na základe uvedeného odvolací súd považoval žalobcov za bdelych vlastníkov. S týmito skutkovými a právnymi závermi odvolacieho súdu sa dovolateľ nestotožnil; takýto skutkový a právny stav považoval za skresľujúci a nepravdivý.

5.3. Dovolateľ v podanom dovolaní popísal ním tvrdený skutkový stav; tvrdil, že Výmerom o vlastníctve pôdy č. 4304 z 25. 02. 1949 boli právnym predchodcom žalobcov pridelené parcely č. 2452/1, 2453/1, 2461, 2462 v k. ú. L. o celkovej výmere 1 kj 120 šs. Pre dovolateľa z archívnych dokladov vyplýva, že prídelcovia sa pridelených parciel zriekli v roku 1949; štát s týmito parcelami nakladal ako so svojím majetkom; parcely boli pridelené a odovzdané do držby a úžitku Československým štátnym majetkom, národný podnik. Pokiaľ aj boli prídelcovia vyzvaní na zaplatenie preddavku prídelovej ceny, túto neuhradili a následne štát prídelovú cenu ani ďalej nevymáhal, keďže prídelcovia sa hneď v októbri roku 1949 zriekli prídely. Preto bola prídelová cena uvedených prídelcov po zrieknutí sa prídely odpísaná. Zároveň nebolo preukázané, že by právní predchodcovia žalobcov po vzdaní sa prídely sporné nehnuteľnosti akýmkoľvek spôsobom užívali, a z ich strany došlo k opusteniu predmetnej veci. Zo zápisnice o odovzdaní a prevzatí do držby a úžitku napísanej vo L. dňa 10. 06. 1950 vyplýva, že sporné

nehnuteľnosti s a následne dostali do užívania Československých štátnych majetkov, národný podnik; prídelov sa zriekli aj ďalší prídelcovia. Zápisnicu o odovzdaní a prevzatí do držby a úžitku žalovaný predložil ako archívne dokumenty Ministerstva vnútra SR, Štátny archív Prešov; súčasťou archívnych dokumentov je aj súpis nehnuteľností, medzi ktoré patria aj nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom konania. V konaní tak nebolo preukázané, že by prídelcovia po zrieknutí sa nehnuteľností sporné nehnuteľnosti užívali; tvrdenie žalobcov, že ich právni predchodcovia nehnuteľnosti užívali, respektíve, že sa tam žalobcovia hrali, nebolo ničím preukázané. Pre dovolateľa z uvedeného vyplýva, že právni predchodcovia žalobcov prejavili dostatočne jasnú vôľu opustiť prídeľ; na Výmere o vlastníctve pôdy je výslovne uvedené „zriekol sa“, na čo nadväzujú listinné dôkazy, ktoré tento právny akt jednoznačne dosvedčujú. Dosvedčujú tak, že sporné nehnuteľnosti prešli do užívania a držby Československým štátnym majetkom, národný podnik, a teda do vlastníctva štátu.

5.4. V súvislosti so vzdaním sa prídelu dovolateľ poukázal na závery vyplývajúce z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 194/2017-71 z 12. 09. 2017 a rozhodnutia Krajského súdu v Prešove vydané v obdobných veciach. Uzavrel, že podľa konštantnej judikatúry súdov bolo možné sa účinne vzdať prídelu, a teda vlastníctva k nehnuteľnostiam, ktoré boli pridelené výmerom o vlastníctve pôdy, vydaným podľa nariadenia č. 104/1945 Sb. n. SNR.

5.5. Dovolateľ sa nestotožnil ani s názorom odvolacieho súdu, podľa ktorého žalobcov nemožno označiť ako nedbalých vlastníkov, keďže od roku 2007 s a snažili o zápis zmien v katastri nehnuteľností. K uvedenému dovolateľ uviedol, že žalobcovia sa až po viac ako sedemnástich rokoch od spoločenských zmien začali domáhať domnelých vlastníckych práv k sporným nehnuteľnostiam. Už táto skutočnosť nasvedčuje tomu, že ide o nedbalých vlastníkov. Napokon žalobcovia síce už 16. 05. 2007 požiadali príslušnú správu katastra o identifikáciu parciel, táto bola vyhotovená už 13. 07. 2007. Návrh na zápis vlastníckeho práva bol žalobcom vrátený z dôvodu nemožnosti zapísať vlastnícke právo do katastra nehnuteľností; až po štyroch rokoch bol Slovenský pozemkový fond požiadaný o súhlas so zápisom listiny do katastra nehnuteľností, ktorý žiadosti žalobcov nevyhovelo. Napokon žalobcovia až v mesiaci september 2015, 25 rokov od spoločenských zmien, podali žalobu o určenie, že nehnuteľnosti patria do vlastníctva ich právnych predchodcov. Aj z týchto dôvodov ich nemožno považovať za bdelych vlastníkov ako konštatoval odvolací súd v napadnutom rozsudku. Napokon pôvodné prídelové parcely boli na základe údajov ROEP, respektíve ZRPS v roku 2002 zapísané na liste vlastníctva v k. ú. L. ako majetok štátu, v správe Slovenského pozemkového fondu.

5.6. Žalobcovia nepreukázali, že by si svoj nárok na parcely z titulu prídelu uplatnili v konaní ROEP, respektíve ZRPS pre k. ú. L.. Žalobkyne 3/ a 4/ sú obyvateľkami susednej obce V. a pri prejavení náležitej aktivity sa o majetkových úpravách v k. ú. L. mohli dozvedieť.

5.7. Dovolateľ poukázal na svoje postavenie ako nadobúdateľa v dobrej viere. Zdôraznil, že nemal možnosť dozvedieť sa o tom, ako vec opustila sféru vlastníkov a dostala sa na list vlastníctva prevodcu zákonným spôsobom. Zdôraznil, že pri nadobudnutí sporných nehnuteľností konal v dobrej viere a konštitutívny akt štátu má požívať ústavnú ochranu. Poukázal na závery vyplývajúce z nálezov Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 549/2015 zo 16. 03. 2016 a sp. zn. I. ÚS 460/2017 z 20. 12. 2017. Mal za to, že Ústavný súd Slovenskej republiky v danej problematike konzistentne zastáva, že ochrana dobrej viery chrániacej účastníkov súkromnoprávných vzťahov je jedným z kľúčových prejavov princípu dôvery a právnej istoty, odvíjajúcej sa od princípu právneho štátu. Táto ochrana môže vylúčiť ochranu vlastníckeho práva pôvodného vlastníka. V tomto smere dovolateľ poukázal aj na závery vyplývajúce z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. apríla 2020, sp. zn. 4Cdo/142/2019 ohľadne precedenčnej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky. Ustálil, že žaloba žalobcov nesmeruje k nastoleniu právnej istoty na ich strane, ale k narušeniu právnej istoty u žalovaného, ktorý nadobudol sporné parcely v presvedčení, že vlastnícky vzťah štátu k týmto parcelám je v poriadku.

5.8. Dovolateľ uzavrel, že žalovanému ako nadobúdateľovi v dobrej viere, musí byť poskytovaná široká ochrana, pretože v opačnom prípade by si nemohol byť istý svojím vlastníctvom, čo by bolo v rozpore s poňatím materiálneho právneho štátu. Žalovaný predmetné nehnuteľnosti nadobudol v dobrej viere a nie je pravda, aby tieto nehnuteľnosti v dobrej viere neužíval, ako je to uvedené v napadnutom rozhodnutí. Práve žalobcovia, respektíve ich právni predchodcovia, sa vysokou mierou prejavovali ako nedbalí vlastníci, o sporné nehnuteľnosti nejavili prakticky žiaden záujem do roku 2007 a zrejme až pod vplyvom všeobecne známych okolností týkajúcich sa nehnuteľností v k. ú. L. sa o sporné nehnuteľnosti začali

zaujímať. Aj z uvedeného dôvodu ide v osobách žalobcov o tzv. „nedbalých vlastníkov“; žalovaný pri nadobudnutí nehnuteľností v katastri nehnuteľností konal v dobrej viere a konštitutívny akt štátu by mal požívať ústavnú ochranu. Z uvedeného dôvodu dovolateľ považoval napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu za nepreskúmateľné a nezákonné, odkláňajúce sa o d pôvodného stanoviska uvedeného v zrušujúcom uznesení z 29. 04. 2020, ako aj ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Ústavného súdu Slovenskej republiky.

6. Žalobcovia 1/ až 4/ v písomnom vyjadrení k podanému dovolaniu navrhli, aby dovolací súd postupom podľa ustanovenia § 447 písm. f) CSP dovolanie odmietol a žalobcom priznal náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

6.1. Žalobcovia mali za to, že jadrom dovolania sú skutkové otázky týkajúce sa údajného vzdania sa pridelu právnymi predchodcami žalobcov a celkový nesúhlas žalovaného s vyhovením žalobe. Otázka tvrdeného vzdania sa pridelu bola odvolacím súdom už v zrušujúcom uznesení sp. zn. 7Co/133/2019 z 29. 04. 2020 vyriešená tak, že odvolací súd konštatoval, že ani z predložených listinných dôkazov nevyplýva priamy prejav vôle právnych predchodcov žalobcov o zrieknutí sa pridelených nehnuteľností. Tvrdenie o zrieknutí sa nehnuteľností bolo tvrdením žalovaného, žalovaný si svoju dôkaznú povinnosť dostatočným spôsobom nesplnil. Žalobcovia zdôraznili, že žalovaný ani p o vrátení veci odvolacím súdom žiaden dôkaz o svojom tvrdení, že sa prídelcovia zriekli celej pôdy v októbri 1949, neprodukoval.

6.2 Tvrdenie žalovaného, že žalobcovia sa o vlastníctvo svojich právnych predchodcov nezaujíмали neobstojí; svoj záujem preukázali svojimi výpoveďami. Žalobcovia zdôraznili, že žiaden z predložených dôkazov v konaní pred súdmi nižších inštancií zo strany žalovaného neobsahuje priamy prejav vôle právnych predchodcov žalobcov o zrieknutí, respektíve vzdaní sa nehnuteľností a zrejmy úmysel darovať nehnuteľnosti štátu. Z uvedeného dôvodu vlastníctvo právnych predchodcov žalobcov ostalo zachované. Aj z tohto dôvodu štát nemohol v zmysle zásady nikto nemôže na iného previesť viac práv ako m á sám, previesť nehnuteľnosti na žalovaného n a základe zmluvy o bezodplatnom prevode vlastníctva k pozemkom z 12. 12. 2014, nakoľko štát od 25. 02. 1949 ich vlastníkom nebol z titulu existencie Výmeru č. 4304 z 25. 02. 1949, ktorým pridelil nehnuteľnosti právnym predchodcom žalobcov.

6.3. Pokiaľ dovolateľ namietal, že v inej veci odvolací súd v obdobných súvislostiach rozhodol inak (Krajský súd v Prešove sp. zn. 4Co/20/2012) táto námietka nemá charakter nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, ktorý dovolací dôvod žalovaný namietal. V tomto smere žalobcovia poukázali aj na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 325/2016 vo vzťahu k rozdielnej judikatúre v skutkovo rovnakých, prípadne obdobných veciach. Žalobcovia navrhli, aby dovolací súd dovolanie odmietol z dôvodu, že dovolateľ nevymedzil právnu otázku v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP a nie sú tak dané predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu najvyšším súdom.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania. Po preskúmaní podaného dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné, a preto ho zamietol (§ 448 CSP).

8. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, majúci v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/113/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/18/2013, 4Cdo/280/2013, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/107/2012 a 7Cdo/92/2012, ktoré sú aktuálne aj za súčasnej procesnoprávnej úpravy).

9. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na príslušnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdov nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť vo veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015,

4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015).

10. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorý sa môže uskutočniť dovolacie konania, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto podmienka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/348/2013, 3Cdo/319/2013, 3Cdo/357/2016, 3Cdo/208/2014).

11. Narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých spor bol právoplatne skončený meritórnym rozhodnutím musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch. Ak by dovolací súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej strane (porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 172/03).

12. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti; z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú špecifikované v ustanoveniach § 420 CSP (prípustnosť dovolania pre vady zmätočnosti) a § 421 CSP (prípustnosť dovolania pre riešenie právnej otázky).

13. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je procesnou povinnosťou dovolateľa v dovolaní uviesť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a náležitým spôsobom označiť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

14. V danom prípade dovolateľ vyvodil prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, ako aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

15. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávny procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

17. Vo vzťahu k § 420 písm. f) CSP (ako v prípade ďalších väd zmätočnosti uvedených v § 420 CSP) platí, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil namietanej vady zmätočnosti; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/8/2017, 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

18. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konania. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

19. Pokiaľ dovolateľ uplatnil dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, z obsahu dovolania možno vyvodiť, že namietal hodnotenie dôkazov vykonané okresným a odvolacím súdom, v tomto smere namietol a j nepreskúmateľnosť napadnutého rozsudku krajského súdu a skutočnosť, že podľa jeho

tvrdenia sa mal okresný súd v rozsudku (druhom v poradí) odkloniť od pre neho záväzných názorov odvolacieho súdu.

20. Pokiaľ dovolateľ prezentoval jeho nespokojnosť s hodnotením vykonaného dokazovania a tým nedostatkami v skutkových zisteniach odvolacieho súdu, dovolací súd pripomína, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkových zistení. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

21. Z obsahového hľadiska (§ 124 ods. 1 CSP) bolo jadrom dovolacej argumentácie žalovaného vyjadrenie jeho nespokojnosti s tým, akým spôsobom súdy nižšej inštancie vyhodnotili dôkazy vykonané v priebehu základného konania, keď dospeli k záveru, že k zániku vlastníckeho práva žalobcov nedošlo, a že iba poznámka na listine (Výmer o vlastníctve pôdy) „zriekol sa“ nepreukazuje priamy prejav vôle právnych predchodcov žalobcov o zrieknutí sa pridelených nehnuteľností. V tomto smere dovolací súd zdôrazňuje, že samotný nesúhlas dovolateľa so skutkovými zisteniami a vyhodnocovanie len vybraných vykonaných dôkazov bez ohľadu na výsledky vyplývajúce z ostatných vykonaných dôkazov; polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo iba spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, nielen významovo, ale ani v spojení s okolnosťami prejednávaneho sporu, nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 420 písm. f) CSP.

22. Dovolateľ v dovolaní spochybňuje vykonané dokazovanie a jeho hodnotenie a navodzuje vlastné hodnotenie smerujúce k založeniu svojho názoru na právne posúdenie sporu a úspechu v spore, že právní predchodcovia žalobcov sa vzdali im pridelených nehnuteľností, a to už v roku 1949, v ktorom im boli pridelené. Z tejto argumentácie pre žalovaného vyplýva pre neho pozitívny záver, že sporné nehnuteľnosti platne nadobudol zmluvou uzatvorenou so Slovenským pozemkovým fondom.

23. Dovolací súd pripomína, že sporové konanie je konaním, v ktorom vždy proti sebe stoja dve strany, ktorých tvrdenia a záujmy sú v zásade protichodné. Úloha súdu je práve v tom, aby na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru o (ne)pravdivosti tvrdení tej-ktorej strany a prijal právne závery tomu zodpovedajúce. Je teda zřejmé, že jedna strana v spore musí byť vždy tou neúspešnou. Podstata dovolania a jeho dôvodov nemôže byť založená na samotnej skutočnosti neúspechu v konaní a na argumentácii, že súdy mali považovať tvrdenia neúspešnej strany za pravdivé a relevantné, a naopak tvrdenia strany úspešnej za nepravdivé a bez relevancie.

24. Vzhľadom na dovolacie námietky týkajúce sa dokazovania, najvyšší súd akcentuje, že dokazovanie je časť civilného konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu, a nie účastníkov konania (viď tiež uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/99/2011, 2Cdo/141/2012, 3Cdo/201/2012, 4Cdo/125/2012, 5Cdo/251/2012, 6Cdo/36/2011 a 7Cdo/34/2011).

25. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, vyplývajúcej z ústavného princípu nezávislosti súdov. Táto zásada, vychádzajúca z čl. 15 základných princípov Civilného sporového poriadku a normatívne rozvinutá v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov urobí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu (v podrobnostiach pozri Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 729).

26. Nesprávne, neúplné vyhodnotenie vykonaných dôkazov, ktoré dovolateľ naznačuje v dovolaní a ponúka vlastné hodnotenie, nie je v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu považované za vadu zmätočnosti, ktorá by zakladala prípustnosť dovolania. Uvedenú dovoláciu námietku bez ďalších relevantných skutočností nemožno považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu, a to preto, že hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich

vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe pripustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000), ako aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (napr. sp. zn. 2Cdo/130/2011, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011 a 7Cdo/38/2012) zastávali názor, že ani prípadná neúplnosť, či nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov nie je v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaná bez ďalšieho za dôvod zakladajúci tzv. zmätočnosťnú vadu konania. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu týchto judikátov a rozhodnutí nedotkli a treba ich považovať za naďalej aktuálne. Preto nie je dôvodom zakladajúcim pripustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (viď rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) posudzoval Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) a nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020).

27. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu dovolací súd nie je oprávnený, lebo je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak tieto vady v súdnej veci dovolací súd nezistil.

28. Z napadnutého rozsudku odvolacieho súdu v spojení s potvrdzovaným rozsudkom súdu prvej inštancie vyplýva, že súdy nižšej inštancie dospeli k záveru, že žaloba žalobcov, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva ich právnych predchodcov, je dôvodná, a preto bolo žalobe vyhovieť. Okresný súd vo svojom rozhodnutí (ktorého odôvodnenie si odvolací súd osvojil ako náležité a presvedčivé) ustálil, že právni predchodcovia žalobcov nehnuteľnosti nadobudli na základe Výmeru o vlastníctve pôdy, v predložennom Výmere ide o právne perfektnú listinu dokazujúcu vlastnícke právo prídelcov k pridelennej poľnohospodárskej pôde (tento záver v odvolacom a ani dovolacom konaní namietaný nebol). Tvrdenia žalovaného o tom, že prídelcovia sa pridelených nehnuteľností „zriekli“, neboli vykonaným dokazovaním preukázané; najmä nebol preukázaný prejav vôle právnych predchodcov žalobcov „zrieknuť sa“ pridelených nehnuteľností. K uvedenému záveru odvolací súd dodal, že v októbri 1949 už prebiehal proces kolektivizácie, a z historických okolností je zjavné, že tento proces neprebíhal v súlade so zásadami platnými v demokratickej spoločnosti. Bolo nevyhnutné dôsledne vyžadovať zo strany žalovaného jednoznačné preukázanie vôle právnych predchodcov žalobcov zrieknuť sa, resp. vzdať sa pridelených nehnuteľností; takýto jednoznačný dôkaz predložený nebol. Tvrdenie o zrieknutí sa pridelených nehnuteľností bolo tvrdením žalovaného, a preto tento účastník mal povinnosť svoje tvrdenie preukázať. Uvedený záver podľa dovolacieho súdu sa nejaví byť otáznym a bez dôkazného podkladu; je odôvodnený, vyplýva z hodnotenia vykonaného dokazovania z hľadiska pravdivosti a dôležitosti vykonaných dôkazov. Je v súlade so zásadami formálnej logiky a má vo vykonanom dokazovaní dostatočnú oporu. Súdy nižších inštancií jednoznačne vysvetlili, že iba poznámka na Výmere o vlastníctve pôdy, písaná rukou, ktorá nie je súčasťou Výmeru predloženého žalobcami (keď oba majú povahu originálu), nepreukazuje jednoznačne skutočnú vôľu prídelcov a bez iného dôkazu zapadá iba do historického kontextu doby spojenej s prideľovaním poľnohospodárskej pôdy prostredníctvom Výmerov o vlastníctve pôdy a jej následného odnímania v procese kolektivizácie. Listiny, na ktoré dovolateľ poukázal už v konaní pred okresným a odvolacím súdom a v konečnom dôsledku aj v podanom dovolaní, iba nadväzujú práve na túto rukou písanú poznámku na ním predložennom Výmere o vlastníctve pôdy a nie sú tak dôkazom prejavu vôle právnych predchodcov zrieknuť sa pridelených nehnuteľností.

29. Vo vzťahu k „zrieknutiu sa“ pridelených nehnuteľností dovolateľ namietal nesprávny postup súdu

prvej inštancie majúci za následok porušenie práva na spravodlivý proces spočívajúce v tom, že súd prvej inštancie v ďalšom konaní vedúcom k rozhodnutiu vo veci samej nerešpektoval pre neho právne záväzný názor odvolacieho súdu. Uvedená námietka ako dovolacia argumentácia neobstojí; odvolací súd nerešpektovanie svojho právneho názoru v napadnutom rozhodnutí okresnému súdu nevytkol (a contrario takéto pochybenie nezistil). K uvedenému dovolací súd napokon uvádza, že dôvodom, pre ktorý odvolací súd zrušil rozsudok okresného súdu (prvý v poradí) nebol nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie, ale nepreskúmateľnosť rozsudku okresného súdu (prvého v poradí). Napokon už v zrušujúcom uznesení sa odvolací súd vyjadril (aj) k otázke „vzdania sa“ pridelu keď konštatoval, že ani jeden z predložených listinných dôkazov neobsahuje priamy prejav vôle právnych predchodcov žalobcov o zrieknutí sa pridelených nehnuteľností; tvrdenie o zrieknutí sa pridelených nehnuteľností bolo tvrdením žalovaného, a preto táto strana mala povinnosť toto svoje tvrdenie preukázať; žalovaný si v tomto smere svoju dôkaznú povinnosť dostatočným spôsobom nesplnil. Ak v ďalšom konaní nebolo navrhnuté a ani vykonané ďalšie dokazovanie ohľadom prejavu vôle právnych predchodcov žalobcov, je zrejmé, že súd prvej inštancie po vrátení veci na ďalšie konanie v rozsudku (druhom v poradí) právny názor odvolacieho súdu rešpektoval.

30. Iba okrajovo z podaného dovolania možno vyvodit' námietku nepreskúmateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia.

30.1. Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porovnaj I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či sp. zn. 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, 5Cdo/57/2019) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola strane odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie.

30.2. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), aj z rozhodnutí ústavného súdu vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nepopierajú zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej.

30.3. Rovnako podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať skutkovej i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovorom. Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

30.4. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov, patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho

odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť, je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak je nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia porušením práva na spravodlivý súdny proces, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

30.5. I v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

30.6. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený, nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal.

30.7. Pokiaľ dovolateľ namietal nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd konštatuje, že v posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

30.8. V danom prípade dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu spĺňa náležitosti odôvodnenia rozhodnutia (§ 393 ods. 2 CSP v spojení s § 220 ods. 2 CSP), a preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľný, či nedostatočne odôvodnený.

30.9. Podľa názoru dovolacieho súdu odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, síce stručne, zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené, aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu je zrejmé, z akých skutkových zistení a právnych úvah vychádzal, keď dospel k záveru o dôvodnosti žalobou uplatneného nároku, ktorou sa žalobcovia domáhali, aby súd určil, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po ich právnom predchodcovi.

30.10. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu (konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom súdu prvej inštancie vytvára organickú /kompletizujúcu/ jednotu) vyplýva, že sudy nižších inštancií sa vysporiadali s otázkou naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, preskúmali Výmer o vlastníctve pôdy a dospeli k záveru o právnej perfektnosti tejto verejnej listiny, Výmer o vlastníctve pôdy považovali za nadobúdaci titul vlastníckeho práva žalobcov. Zhodne konštatovali, že iba uvedenie poznámky „zriekol sa“ na žalovaným predloženom Výmere nie je dôkazom, preukazujúcim skutočnú vôľu prídelcov zrieknuť sa pridelenéj poľnohospodárskej pôdy. Okresný a odvolací súd nezistili iný titul zániku vlastníckeho práva k pridelenéj pôde; okrem „vzdania sa“ iná strata vlastníckeho práva tvrdená a preukazovaná nebola. Oba sudy zistili a vyhodnocovali otázku kolízie dvoch práv; vlastníckeho práva žalobcov (ich právnych predchodcov) a práva žalovaného ako dobromyseľného vlastníka a dali odpoveď aj na ďalšiu nastolenú otázku, či v osobách žalobcov (ich právnych predchodcov), nejde o tzv. nedbalých vlastníkov. Sudy nižších inštancií tak dali odpoveď na všetky podstatné otázky súvisiace s povahou prejednávanej veci a nastolené stranami sporu; vadou nepreskúmateľnosti napadnuté rozhodnutie netrpí.

31. Dovolací súd vo vzťahu k dovolacím dôvodom v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP pripomína, že (ani prípadné) nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (pozri sp. zn. 1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017, 9Cdo/86/2020). Pri posudzovaní ústavnosti tohto právneho názoru nedospel ústavný súd (II. ÚS 465/2017, III. ÚS

40/2020) k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti. Ako z vyššie uvedeného vyplýva, výnimkou sú iba rôzne závažné deficity v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), prípadne konajúcimi súdmi svojvoľné, neudržateľné alebo v zrejmom omyle prijaté skutkové závery, ktoré by popreli zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. V preskúmvanej veci však dovolanie na takýchto argumentoch nespočívalo.

32. Dovolací súd konštatuje, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je daný prípad. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strán sporu vrátane ich dôvodov a námietok. Samotné odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo strany na spravodlivý proces (IV. ÚS 112/05, IV. ÚS 324/2011). Pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel, nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie veci túto vadu zmätočnosti nezakladá (R 24/2017); tento právny záver považuje za ústavnoprávne akceptovateľný i ústavný súd (I. ÚS 61/2019). Vzhľadom na uvedené dovolací súd neakceptoval opodstatnenosť dôvodov, ktoré dovolateľ uvádzal v dovolaní o zmätočnosti (§ 420 CSP) napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, trpiaceho nedostatkom riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia, pretože uvedené nezistil.

33. Dovolateľ neopodstatnene namietal nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorý mu mal znemožniť uskutočňovanie jemu patriacich procesných práv v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP); nezistenie porušenie práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP bolo dôvodom pre zamietnutie dovolania v zmysle ustanovenia § 448 CSP.

34. Žalovaný podané dovolanie odôvodnil aj s poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP a tvrdil, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

35. Dovolateľ poukázal na svoje postavenie ako nadobúdateľa v dobrej viere; za ustálenú rozhodovaciu prax považoval závery vyplývajúce z nálezov Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 549/2015 zo 16. 03. 2016 a sp. zn. I. ÚS 460/2017 z 20. 12. 2017 dôvodiac, že ústavný súd v danej problematike konzistentne zastáva, že ochrana dobrej viery chrániacej účastníkov súkromnoprávných vzťahov je jedným z kľúčových prejavov princípu dôvery a právnej istoty, odvíjajúcej sa od princípu právneho štátu; táto ochrana môže vylúčiť ochranu vlastníckeho práva pôvodného vlastníka. Tvrdil tak, že napadnuté rozhodnutie sa v otázke dobromyseľného nadobúdateľa odkláňa od ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Ústavného súdu Slovenskej republiky.

36. Do ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku treba zahrnúť predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. V zmysle R 71/2018 do ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu podľa § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986. Rozhodnutia krajských súdov a súdov iných štátov, a teda ani rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky a Najvyššieho súdu Českej republiky pod tento pojem nespádajú.

37. Dovolateľ poukázal na závery vyplývajúce z nálezov Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 549/2015, ktoré boli prevzaté do ďalších rozhodnutí ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 151/2016 a I. ÚS 460/2017.

Podstata argumentácie spočíva v závere, že ústavný súd z hľadiska poskytnutia ústavnoprávnej ochrany musí tak postaviť na rovnakú úroveň vlastnícke právo pôvodného vlastníka a nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti novým nadobúdateľom na základe jeho dobrej viery. Tým sa dostávajú do vzájomnej kolízie obidve ústavné hodnoty - princíp ochrany dobrej viery ďalšieho nadobúdateľa a princíp ochrany vlastníckeho práva pôvodného vlastníka. Pokiaľ však nemožno zachovať maximum z oboch základných práv, treba prihliadnuť na princíp všeobecnej spravodlivosti, keď je nutné zvažovať všeobecné súvislosti tohto typu kolízie základných práv, ako aj individuálne okolnosti konkrétneho rozhodovaného prípadu. Vyššie riziko má nie byť nedbalý vlastník než nadobúdateľ v dobrej viere, pretože tento nie je schopný sa nijako dozvedieť o tom, ako vec opustila vlastníkovu sféru a dostala sa na list vlastníctva prevodcu po zákonom určenom správnom (katastrálnom) konaní.

37.1. Ústavný súd Slovenskej republiky v neskoršom náleze z 19. januára 2021 sp. zn. I. ÚS 510/2016 tieto závery čiastočne koriguje konštatovaním, že súčasťou princípu materiálneho právneho štátu je nielen možnosť, ale aj povinnosť súdu vykladať právne normy ústavne súladným spôsobom v prihliadnutí na princíp elementárnej spravodlivosti; z tohto dôvodu konajúci senát ústavného súdu úplne nezavrhuje mimoriadne výnimočnú možnosť poskytnutia ochrany práv dobromyseľným nadobúdateľom, prioritne však k tejto otázke pristupuje zdržanlivo. Na závery z citovaného nálezu ústavný súd, pri nezavrnutí mimoriadne výnimočnej možnosti poskytnutia ochrany práv dobromyseľným nadobúdateľom, pri zdržanlivom prístupe k tejto otázke, poukázal aj v uznesení z 9. februára 2021 sp. zn. IV. ÚS 59/2021.

38. Dovolací súd, rovnako ako v rozhodnutí z 27. marca 2024 sp. zn. 2Cdo/226/2021, poukazuje na to, že donedávna existovali dve skupiny rozhodnutí, posudzujúce predmetnú otázku, keď do prvej skupiny bolo možné zaradiť rozhodnutia zotrúvajúce na zásade „nemo plus iuris“ a do druhej skupiny rozhodnutia, ktoré túto zásadu umožňovali prelomiť, keď v nich boli okrem iného reflektované závery vyslovené v nálezočch ústavného súdu (sp. zn. I. ÚS 549/2015, I. ÚS 151/2016 a I. ÚS 460/2017), ktoré pripúšťali nadobudnutie vlastníckeho práva (len) na základe dobrej viery nadobúdateľa nehnuteľností.

38.1. Do prvej skupiny rozhodnutí zotrúvajúčich na zásade nemo plus iuris patrili napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/146/2012, 2MCdo/20/2011, 3Cdo/144/2010, 3Cdo/223/2016, 5MCdo/12/2011 a 7Cdo/139/2019, ktoré, okrem iného, uvádzali, že „ak je prvotná kúpna zmluva neplatná, nestal sa prvý kupujúci (v preskúmvanej veci je ním žalovaný 1/) vlastníkom nehnuteľnosti a v prípade jej ďalšieho prevodu nesvedčí v prospech ďalších nadobúdateľov (vrátane žalovaných 3/ a 4/) vlastnícke právo, ktoré by malo byť odvodené od vlastníckeho práva prvého kupujúceho. Na základe absolútne neplatného právneho úkonu nemôže dôjsť k platnému prevodu vlastníckeho práva; nemožno preto ani uvažovať o ochrane vlastníckeho práva, hoc i dobromyseľného nadobúdateľa. Rovnako tak nie je možné za uvedeného stavu uprednostniť požiadavku právnej istoty a ochrany práv nadobudnutých v dobrej viere pred zásadou, podľa ktorej nikto nemôže na iného previesť viac práv, ako má sám.“ ... „i keď v prípade neplatného právneho úkonu o prevode nehnuteľností „prevedených“ ďalej na iných nadobúdateľov svedčí v prospech týchto ďalších nadobúdateľov „modus“, chýba im „titulus“. Dobrá viera týchto ďalších nadobúdateľov je významná len potiaľ, že im možno priznať všetky práva a povinnosti oprávneného držiteľa (§ 129 a nasl. Občianskeho zákonníka). Dobrej viere ale súčasný právny poriadok žiadne iné právne následky nepriznáva. Ochrana, ktorú poskytuje nadobúdateľovi, nie je takej intenzity, aby zabránila vlastníkovi nehnuteľnosti účinne uplatňovať svoje absolútne právo. Inými slovami: pokiaľ zápis v katastri nehnuteľností nezodpovedá skutočnosti, má skutočnosť prevahu nad zápisom v katastri.“

38.2. Do druhej skupiny rozhodnutí, ktoré pripúšťali prelomenie zásady nemo plus iuris, resp. priamo konštatovali možnosť nadobudnutia vlastníckeho práva (resp. iného vecného práva) s odkazom na dobrú vieru jeho nadobúdateľa, bolo možné zaradiť rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/160/2018, 2Cdo/231/2017, 4Cdo/102/2017, 4Cdo/95/2019, 4Cdo/142/2019, 4Cdo/28/2020, 6Cdo/71/2011 a 6Cdo/792/2015, z ktorých vyplývali, okrem iného, nasledovné závery: „aj keď dôsledkom vyplývajúcim z vyššie uvedenej zásady je nemožnosť nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnosti od nevlastníka, nemožno vylúčiť situáciu, keď proti princípu ochrany práva pôvodného vlastníka bude pôsobiť princíp ochrany dobrej viery nového nadobúdateľa. V súvislosti s riešením kolízie týchto princípov dovolací súd zastáva názor, že ochranu skutočného vlastníka, zaručovanú zásadou „nikto nemôže previesť viac práv, než má sám“ možno prelomiť ochranou dobrej viery nadobúdateľa len celkom výnimočne, pokiaľ je nad akúkoľvek pochybnosť zřejmé, že nadobúdateľ je dobromyseľný, že vec riadne podľa práva nadobudol

(porovnaj nálež Ústavného súdu Českej republiky z 2. októbra 2012 sp. zn. I. ÚS 3314/11). Dobrá viera musí byť pritom hodnotená veľmi prísne, pričom poskytnutie ochrany dobromyseľnému nadobúdateľovi sa s prihliadnutím na individuálne okolnosti posudzovanej veci musí javiť ako spravodlivé. Poskytnutie tejto ochrany sa vo svojich dôsledkoch prejaví ako možnosť dobromyseľného nadobúdateľa pokračovať v oprávnenej držbe. O dobrú vieru ide vtedy, ak nadobúdateľ nehnuteľnosti ani pri vynaložení potrebnej opatrnosti, ktorú možno od neho s ohľadom na okolnosti a povahu prípadu požadovať, nemal, prípadne nemohol mať (z hľadiska kritéria priemerne obozretného jedinca) dôvodné pochybnosti o tom, že v skutočnosti subjektu, ktorý je ako nositeľ určitého práva zapísaný v katastri (evidencii) nehnuteľností, takéto právo nesvedčí. „... „v tomto prípade totiž platí, že vlastníkom veci sa stane ten, kto legálne získal vec zapísanú v katastri nehnuteľností a bol vzhľadom na všetky okolnosti v dobrej viere v oprávnenie druhej zmluvnej strany vlastnícke právo previesť na základe riadneho titulu. Dobrá viera tu nie je formulovaná ako výnimka zo základného pravidla, ale ako znak skutkovej podstaty základnej normy (§ 123 Občianskeho zákonníka). Preto nadobúdateľ svoju dobrú vieru nebude musieť preukazovať, lebo aj v pochybnostiach platí, že držba je oprávnená (§ 130 ods. 1 in fine Občianskeho zákonníka). Na tom, kto nadobudnutie v dobrej viere popiera, bude, aby túto domnienku vyvrátil, t. j. aby podal plný dôkaz zlej viery nadobúdateľa a na jeho ťarchu pôjde, pokiaľ sa mu to nepodarí preukázať.“

38.3. Už citovaný nálež ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 510/2016 z 19. januára 2021 do istej miery korigoval svoje predošlé rozhodnutia vo vzťahu k nastolenej právnej otázke a svojím spôsobom otvoril cestu k ustáleniu rozhodovacej praxe v tejto oblasti aj na pôde najvyššieho súdu, ktoré našlo svoje zhmotnenie v rozhodnutí veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia sp. zn. 1VObdo/2/2020. Ústavný súd sa v uvedenom náleze vyjadril k viacerým skutočnostiam, ktoré sú významné aj pre skúmaný spor, a to k záverom vysloveným v uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/71/2011 z 27. februára 2013, k rozdielnej judikatúre najvyššieho súdu, týkajúcej sa predmetnej právnej otázky (a to aj v nadväznosti na rozhodnutia ústavného súdu), či k ochrane dobromyseľného nadobúdateľa. Ústavný súd tu uviedol, že „si uvedomuje, že judikatúra slovenských najvyšších súdnych autorít momentálne nie je úplne jednotná v otázke posudzovania konfliktu ochrany vlastníckeho práva pôvodného vlastníka a ochrany dobromyseľnosti nového nadobúdateľa. Najvyšší súd v minulosti dlhodobo stabilne zastával názor o nemožnosti prelomenia zásady „nemo plus iuris“ princípom ochrany dobromyseľného nadobúdateľa (napríklad sp. zn. 3Cdo/144/2010, 2MCdo/20/2011, 5MCdo/12/2011, 3Cdo/223/2016, 3Cdo/307/2013), a to väčšinou s odôvodnením, že súčasne platný právny poriadok priznáva ochranu dobromyseľnému držiteľovi v právnom inštitúte vydržania, ktorý umožňuje oprávnenému (dobromyseľnému) držiteľovi nadobudnúť vlastnícke práva iba pri súčasnom splnení podmienky nerušeného uplynutia vydržacej doby. Za iných podmienok nemožno priznať dobromyseľnému držiteľovi nadobudnutie vlastníckeho práva. Medzi novšími rozhodnutiami najvyššieho súdu možno nájsť aj také, ktoré iba výnimočne pripúšťajú možnosť ochrany dobromyseľného nadobúdateľa. Z týchto rozhodnutí (sp. zn. 6Cdo/792/2015, 4Cdo/102/2017, 6Cdo/71/2011) ale nevyplyva všeobecná prednosť jedného z kolidujúcich princípov. Ide tu skôr o pripustenie možnosti skúmania existencie výnimočných okolností, ktoré môžu v konkrétnom prípade nastať, a ktoré môžu byť dôvodom na ustúpenie od prísneho zotrvávania na princípe nemo plus iuris.“ Pokiaľ ide o ochranu dobromyseľných nadobúdateľov, ústavný súd poukázal na to, že „z hľadiska legitímnych očakávaní účastníkov predmetného súdneho konania proti sebe stoja očakávania pôvodných vlastníkov, ktorí v relatívne krátkom časovom horizonte od straty svojho vlastníckeho práva (približne 7 mesiacov) podali na súde žalobu, a očakávania dobromyseľných nadobúdateľov. Pôvodní vlastníci legitímne očakávali, že ochrana vlastníckeho práva nebude poskytnutá subjektu, ktorý ho nadobudol na základe absolútne neplatného právneho úkonu. Dobromyseľní nadobúdateľa mohli legitímne očakávať, že im súdna ochrana bude poskytnutá, avšak len ako dobromyseľným držiteľom (§ 130 Občianskeho zákonníka), pretože platná právna úprava v čase podania žaloby v zásade vylučovala možnosť nadobudnutia plnohodnotného vlastníckeho práva na základe absolútne neplatného právneho úkonu.“

38.4. V otázke prelomenia zásady nemo plus iuris a s tým súvisiaceho nadobudnutia vlastníckeho práva od nevlastníka na základe dobrej viery nadobúdateľa, došlo v čase po podaní predmetného dovolania k zjednoteniu rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a to o prostredníctvom uznesenia veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia (ďalej len „veľký senát“) sp. zn. 1VObdo/2/2020 z 27. apríla 2021.

38.5. Zjednocovanie judikatúry všeobecných súdov je podľa zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. b)] zverené najvyššiemu súdu (resp. jeho plénu a kolégiám), keď mu, okrem iného, priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu

výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (I. ÚS 17/01, III. ÚS 346/05). Od 1. júla 2016 je zabezpečenie jednoty rozhodovania a jednoty judikatúry predovšetkým úlohou veľkého senátu najvyššieho súdu (§ 48 Civilného sporového poriadku, II. ÚS 252/2019).

38.6. Rozhodovanie veľkého senátu je zásadným právnym nástrojom, ktorým možno zjednotiť rozdielnu rozhodovaciu prax najvyššieho súdu, vzhľadom na záväznosť jeho rozhodnutí podľa § 48 ods. 3 veta prvá CSP pre ostatné senáty (občianskoprávneho ako aj obchodnoprávneho kolégia) najvyššieho súdu. Aby totiž najvyšší súd mohol plniť svoju základnú úlohu, ktorou je zjednocovanie judikatúry, musí samotná judikatúra najvyššieho súdu pôsobiť navonok jednotne, k čomu majú prispieť najmä všeobecne záväzné rozhodnutia veľkého senátu.

38.7. K retrospektívnym účinkom zmenenej judikatúry dovolací súd vyjadruje vo svojich rozhodnutiach (sp. zn. 8MCdo/4/2014, 3Cdo/223/2016, 3Cdo/198/2017, 9Cdo/67/2020, 7Cdo/20/2021) priebežne stabilný názor, že pokiaľ dôjde k zmene judikatúry bez zmeny právnej normy, nejde o zmenu právneho pravidla; ide o tú istú normu a iba je nanovo vyjadrený jej obsah. Z toho vyplýva, že účinky zmeny judikatúry nemožno obmedziť len do budúcnosti, ale nový právny názor je potrebné aplikovať aj na všetky už prebiehajúce konania. Vychádza sa z prevažujúceho prístupu, že súd právo netvorí, ale iba nachádza.

38.8. V rozhodnutí sp. zn. 1VOBdo/2/2020 veľký senát vo vzťahu k nastolenej právnej otázke, okrem iného, uviedol, že slovenská právna úprava nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka vo všeobecnosti neupravuje, keďže vlastnícke právo možno nadobudnúť len zákonom predpísaným spôsobom. To platí tak v prípade derivatívneho nadobúdania vlastníckeho práva, ako aj v prípade originárneho nadobúdania vlastníckeho práva. Nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka právna úprava umožňuje len v zákonom upravených prípadoch, predstavujúcich výnimku zo zásady, že vlastnícke právo možno nadobudnúť len od vlastníka, a len v týchto prípadoch zákon uprednostňuje ochranu dobromyseľného nadobúdateľa vecí a umožňuje prelomenie zásady nemo plus iuris. Veľký senát dodal, že z predmetného konštatovania vyplýva, že neprichádza do úvahy, aby súdy bez toho, aby existoval zákonný podklad, rozširujúco vyvodzovali možnosť ochrany dobromyseľného nadobúdateľa tým spôsobom, že samotná dobrá viera nadobúdateľa postačuje na priznanie jej vlastníckeho práva, t. j. že by nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka bolo prípustné vo všeobecnosti. Uvedené platí bez ohľadu na to, že zotrvanie na zásade nemo plus iuris môže pôsobiť v subjektívnej rovine nespravodlivo voči nadobúdateľovi vecí. Zároveň uviedol, že nadobudnutie vecí v dobrej viere od nevlastníka vo všeobecnosti (t. j. okrem prípadov výslovne predpokladaných zákonom) nie je možné zaradiť ani medzi iné skutočnosti ustanovené zákonom, na základe ktorých možno nadobudnúť vlastnícke právo k veci (podľa § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

38.9. Veľký senát ďalej poukázal na výnimky zo zásady nemo plus iuris, uprednostňujúce ochranu dobromyseľného nadobúdateľa, ktoré sú taxatívne upravené naprieč jednotlivými právnymi predpismi. Medzi tieto výnimky zaradil ustanovenia § 486 Občianskeho zákonníka, § 446 Obchodného zákonníka, § 93 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, § 19 ods. 3 zákona o cenných papieroch a § 61 Exekučného poriadku (v znení účinnom do 31. marca 2017), (resp. § 140 ods. 2 písm. l) v spojení s § 150 ods. 2 Exekučného poriadku v znení účinnom od 1. apríla 2017), pričom uviedol, že v iných prípadoch má dobrá viera nadobúdateľa význam len pri nárokoch podľa ustanovenia § 126 ods. 2 v spojení s § 129 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktorých sa však nadobúdateľ v dobrej viere - ktorý sa nestal vlastníkom veci s poukazom na zásadu nemo plus iuris - nemôže domáhať voči skutočnému vlastníkovi vecí.

38.10. Ďalej konštatoval, že pri posudzovaní zásady nemo plus iuris (resp. ochrany dobromyseľného nadobúdateľa) je potrebné rozlišovať situácie, kedy došlo po uzatvorení kúpnej zmluvy k zrušeniu nadobúdacieho titulu predávajúceho od situácie, kedy sa predávajúci vôbec nestal vlastníkom prevádzanej nehnuteľnosti, napríklad z dôvodu (absolútnej) neplatnosti zmluvy ako nadobúdacieho titulu na strane predávajúceho. Dodal, že v prípade neplatnej zmluvy o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam nedochádza k právnym následkom ňou predpokladaným. Uvedené okrem iného znamená, že ňou nedochádza k prevodu vlastníckeho práva z prevodcu na nadobúdateľa a keďže nadobúdateľ vlastnícke právo k nehnuteľnostiam nenadobudol, nemôže s danými nehnuteľnosťami nakladať, čo okrem iného znamená, že nadobúdateľ ich nemôže ďalej previesť na ďalší subjekt (ktorý sa v takom prípade taktiež nemôže stať ich vlastníkom).

38.11. Veľký senát vyslovil, že je potrebné naďalej zotrvávať na právnom závere, vyslovenom najvyšším

súdom už v rozsudku sp. zn. 1Cdo/96/1995 (publikovanom v časopise Zo súdnej praxe pod č. 39/1998), v zmysle ktorého „absolútna neplatnosť právneho úkonu nastáva bez ďalšieho priamo zo zákona a hľadá sa naň, ako by nebol urobený; táto neplatnosť nemôže byť zhojená dodatočným schválením a nemôže sa konvalidovať ani dodatočným odpadnutím dôvodu neplatnosti. Absolútne neplatný právny úkon nespôsobí právne následky ani v prípade, že na jeho základe už bolo kladne rozhodnuté o vklade vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností.“ Možnosť prelomenia zásady nemo plus iuris - okrem zákonom predvídaných výnimiek - nie je podľa veľkého senátu možné odvodiť ani zo znenia ustanovenia § 70 ods. 1 katastrálneho zákona, a to ani s odkazom na článok 1 ods. 1 ústavy, z ktorého ako takého tiež nie je možné odvodiť uprednostnenie ochrany dobrej viery nadobúdateľa nehnuteľnosti pred ochranou jej vlastníka alebo aspoň pomerovanie medzi ochranou vlastníka veci a dobrou vierou ďalšieho nadobúdateľa.

38.12. Veľký senát napokon dospel k záveru, že dobrá viera nadobúdateľa nehnuteľnosti v správnosť zapísaného údajov v katastri nehnuteľností o jej (predchádzajúcom) vlastníkovi nepostačuje pre záver súdu o tom, že mohol nadobudnúť vlastnícke právo (a pre poskytnutie ochrany tomuto právu), ak sa preukáže, že táto zapísaná osoba v skutočnosti v čase uzavretia kúpnej zmluvy nebola vlastníkom prevádzanej nehnuteľnosti, napríklad z dôvodu, že predchádzajúca zmluva o prevode nehnuteľnosti predstavovala absolútne neplatný právny úkon. Z dôvodu absolútnej neplatnosti zmluvy predávajúci nemohol nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnosti a rovnako tak nemohol „neexistujúce“ vlastnícke právo previesť na ďalšiu osobu, hoci konajúcu v dobrej viere. Naďalej tak je potrebné zotrvať na právnom závere, že absolútne neplatný právny úkon nespôsobí právne následky ani v prípade, ak na jeho základe už bolo kladne rozhodnuté o vklade vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností.

39. Napokon aj na pôde ústavného súdu je aplikácia zásady nemo plus iuris ustálená. Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení z 21. augusta 2024 č. k. I. ÚS 454/2024-23 konštatoval, že na úrovni ústavnej praxe došlo v ostatnom období k ustáleniu n a právnom názore o potrebe uprednostnenia ochrany pôvodného vlastníka s výnimkou tých prípadov, kde zákon výslovne vytvára právny rámec pre možnosť nadobudnutia vlastníctva od nevlastníka. Ústavný súd sa v otázke riešenia konfliktu princípov nemo plus iuris s princípom ochrany dobromyseľného nadobúdateľa prikláňa k uprednostneniu zákonom predpokladaných spôsobov nadobudnutia vlastníckeho práva, pričom uprednostnenie práv nadobudnutých v dobrej viere úplne nezatraca, ale vzhľadom na zásadu právnej istoty aplikáciu tohto princípu pripúšťa iba vo veľmi obmedzenej miere (IV. ÚS 468/2023).

40. Vzhľadom na dovolateľom namietaný odklon odvolacieho súdu v otázke dobromyseľného nadobúdateľa od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (viď bližšie bod 5.1. a nasl. a bod 35. tohto rozhodnutia) a so zreteľom na vyššie uvedené s akcentom na právne závery vyjadrené v zjednocujúcom rozhodnutí veľkého senátu najvyššieho súdu sp. zn. 1VOBdo/2/2020 z 27. apríla 2021 (§ 48 ods. 3 veta prvá CSP), ktoré sú pre senáty najvyššieho súdu záväzné (§ 48 ods. 3 veta prvá CSP), posudzoval dovolací súd v danom spore prípustnosť podaného dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a dospel k záveru, že k odklonu v otázke dobromyseľného nadobúdateľa od ustálenej rozhodovacej praxe rozhodnutím odvolacieho súdu nedošlo. V prejednávanej spore nejde o žiadnu z výnimiek zo zásady nemo plus iuris vyplývajúcu z ustanovení platných právnych predpisov a nebolo tak možné vyvyšovať (uprednostniť) čo aj dobromyseľného nadobúdateľa (žalovaného) pred vlastníkom, u ktorého nebol preukázaný prejav vôle smerujúci k vzdaniu sa vlastníctva k nehnuteľnostiam. S ohľadom na tento záver, keď odklon dovolací súd nezistil, potom môže len konštatovať, že prípustnosť dovolania žalovaného z § 421 ods. 1 písm. a) CSP nevyplýva. Najvyšší súd preto procesne neprípustné dovolanie v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

41. Zhrnúc vyššie uvedené dovolací súd uzavrel, že dovolanie žalovaného ako celok zamietol (§ 448 CSP), pretože v časti namietajúcej vadu podľa § 420 písm. f) CSP je síce prípustné, ale nie je dôvodné a v časti namietajúcej nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je neprípustné.

42. Dovolací súd žalobcom 1/, 2/, 3/ a 4/, v dovolacom konaní úspešným, priznal podľa § 453 ods. 1 CSP s použitím § 255 ods. 1 CSP voči neúspešnému žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

43. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.